

Qui era Josep Zulueta, l'home que va portar les vaques al Pirineu i en va canviar el paisatge

El fundador de la Cooperativa Cadí rep la medalla de la Seu d'Urgell a títol pòstum quan es commemoren 100 anys de la seva mort

Tot i que prats verds amb vaques sempre els associem al **Pirineu**, fa 150 anys no era així. El Pirineu vivia, principalment, de les vinyes i de les ovelles. De vaques n'hi havia alguna, però s'utilitzaven, bàsicament, com a animals per treballar la terra, no com a animals d'engreix per convertir-se després en carn de vedella, i menys encara per obtenir-ne llet.

L'advocat i economista barceloní **Josep Zulueta** (1858-1925) va arribar al Pirineu per curar-se d'una malaltia respiratòria i de seguida es va interessar per la vida dels pagesos de muntanya i per a l'activitat agrícola. La **fil·loxera** havia fet estralls a la zona i la **Cerdanya i l'Alt Urgell** vivien una gran penúria.

A inicis del s. XX, la llet no formava part de l'alimentació dels catalans. De fet, s'havia començat a posar de moda a les grans capitals europees com Londres, Berlín o París, i **Josep Zulueta** va tenir la idea d'oferir llet a les famílies benestants de Barcelona.

L'historiador urgellenc Josep Gascón explica que Zulueta va ser un personatge pioner i innovador que "va fer portar dues vaques suïsses que, des del seu punt de vista, eren les més productores de llet".

"A partir d'aquí va proposar que totes les explotacions de la Cerdanya i l'Alt Urgell fossin amb vaques suïsses."

Creació de la Cooperativa Cadí

El 1915, Zulueta convenç un parell de pagesos i crea la **Cooperativa Cadí**, una empresa amb 110 anys d'història que encara avui llueix el bust del seu fundador a l'entrada de la seva fàbrica de la **Seu d'Urgell**.

Tot i que Zulueta va continuar vivint a Barcelona, es va comprar una finca a la Seu d'Urgell, la Torre del Peu, que avui encara existeix, i la

va convertir tant en la seva casa d'estiueig com en un "laboratori" on experimentaven amb productes derivats de la llet.

Amb l'excedent de llet que a poc a poc es va anar generant a les granges, Zulueta decideix fer-ne mantega, i així és com es va anar consolidant l'actual **Cooperativa Cadí. Anna Puigcercós**, directora general de la cooperativa, assegura que "gràcies a la cooperativa es va poder establir gent al territori i no van haver de marxar a viure a les ciutats".

Per Gascón "Zulueta va ser un home incansable, de mirada àmplia i de grans inquietuds, que va treballar des de l'activisme agrari i des de la palestra política per millorar les condicions de milers de famílies pageses i protegir-les d'una crisi que amenaçava de deixar-les en la indigència." Zulueta va ser un personatge molt polifacètic. A part de fundar la cooperativa, va ser durant 10 anys director del Canal d'Urgell i també va fer missions comercials al Marroc i l'Argentina.

Tenia una vida social i cultural molt activa, era amic de Miguel de Unamuno i en la visita, per exemple, d'Albert Einstein a l'Ajuntament de Barcelona, el febrer de 1923, Zulueta hi va ser present. Com a polític va ser un dels primers que va aixopugar dins un partit a Lluís Companys i fins i tot durant uns anys va ser diputat a les Corts de Madrid del Partit Reformista.

"Zulueta era republicà i, arran de la Guerra Civil, totes les facetes d'aquest personatge es van oblidar."

Aquest 2025, per commemorar el centenari de la mort de Josep Zulueta, la Cooperativa Cadí va encarregar a Josep Gascón la seva biografia. Un llibre presentat fa uns dies a la Seu d'Urgell i on es van convidar els descendents de Zulueta, alguns vinguts fins i tot de Mèxic, on es va haver d'exiliar el seu fill Ferran.

Durant l'acte, celebrat a la sala Sant Domènec, l'Ajuntament va entregar als familiars la medalla de la ciutat a títol pòstum a Josep Zulueta; un reconeixement a l'home que, segons diu el seu biògraf, va canviar el Pirineu